

3. Polityka w systemie zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy

3.1. Co to jest polityka bezpieczeństwa i higieny pracy?

Przystępując do wdrażania systemu zarządzania, kierownictwo wyraża swoje zaangażowanie w problemy bezpieczeństwa i higieny pracy przez opracowanie i opublikowanie treści polityki BHP. Polityka BHP stanowi deklarację, w której są określone długoterminowe przedsięwzięcia strategiczne w obszarze BHP i podstawowe zasady ich realizacji. Opublikowanie polityki jest sygnałem, że zagadnienia BHP zostały uznane za wartość istotną dla przedsiębiorstwa.

Czy rzeczywiście opracowanie i opublikowanie polityki jest ważne? Wiele osób nie jest co do tego w pełni przekonanych. Sceptycyzm potwierdzają przykłady przedsiębiorstw, w których polityka BHP jest traktowana wyłącznie jako deklaracja formalna, nie wprowadzająca w praktyce istotnych zmian. W wielu wypadkach takie podejście prezentują nie tylko pracownicy, lecz także kadra kierownicza, która nie przywiązuje większej wagi do zawartych w polityce deklaracji. Jednak należy pamiętać, że określenie polityki to równocześnie wyraźne określenie długoterminowych celów wdrożenia oraz funkcjonowania systemu zarządzania

BHP i że jej sformułowanie stanowi tylko pierwszy etap w procesie planowania działań w tym systemie.

3.2. Jak opracować politykę bezpieczeństwa i higieny pracy?

Jak powinna być sformułowana polityka bezpieczeństwa i higieny pracy? Niezbędne minimum deklaracji, które muszą znaleźć w niej swoje odzwierciedlenie, określają wymagania i wytyczne, którym ma odpowiadać projektowany system. Jeżeli ma on spełniać wymagania zawarte w normie PN-N-18001, to konieczne jest uwzględnienie w treści polityki zobowiązań do:

- zapobiegania wypadkom i chorobom zawodowym
- dążenia do stałej poprawy stanu BHP
- spełniania wymagań zawartych w przepisach prawnych oraz innych wymagań dotyczących przedsiębiorstwa
- ciągłego doskonalenia działań w zakresie BHP
- zapewniania odpowiednich zasobów i środków do wdrażania tej polityki
- podnoszenia kwalifikacji przez pracowników oraz uwzględniania ich roli i zaangażowania w działalność na rzecz BHP.

Zgodnie z wytycznymi Międzynarodowej Organizacji Pracy, należy do tych deklaracji dodać zobowiązanie do zapobiegania zdarzeniom potencjalnie wypadkowym - jest to już na wstępie sygnałem, że sprawy bezpieczeństwa są w przedsiębiorstwie rozumiane we właściwy sposób.

Deklaracje te w różnych sformułowaniach pojawiają się w polityce przedsiębiorstw, opracowujących systemy zarządzania BHP. Należy zadbać, aby zostały one wyrażone w sposób zwięzły i zrozumiały dla pracowników. Przykład deklaracji polityki BHP pokazano na rysunku 10.

POLITYKA BEZPIECZEŃSTWA
I HIGIENY PRACY PRZEDSIĘBIORSTWA
PRODUKCJI ZABAWEK

Naszą misją jest dostarczanie na rynek wyrobów dających naszym Klientom satysfakcję z ich użytkowania, bezpiecznych i przyjaznych dla środowiska.

Zadanie to realizujemy, respektując wymagania obowiązujących przepisów prawnych, a także inne wymagania, odnoszące się do naszej działalności. Do naszych celów zaliczamy:

- wspieranie indywidualnego, wszechstronnego rozwoju pracowników, zaznajamianie ich ze wszystkimi aspektami pracy oraz znaczeniem bezpiecznego jej wykonywania
- dbałość o zapewnienie pracownikom jak najlepszych warunków pracy i podejmowanie wszystkich możliwych działań w celu zapobiegania wypadkom przy pracy, zdarzeniom potencjalnie wypadkowym i chorobom zawodowym
- stałe doskonalenie działań prowadzonych przez nas w celu zapewnienia bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników.

Cele te realizować będziemy przy aktywnym współdziałaniu wszystkich pracowników, zapewniając niezbędne środki techniczne i finansowe oraz kompetentny personel.

PREZES

15.11.2001 r.

Rys. 10. Deklaracja polityki i higieny pracy w przedsiębiorstwie produkcji zabawek

Najczęściej opracowanie projektu deklaracji polityki BHP powierza się zespołowi wdrażającemu system zarządzania BHP. Aby polityka mogła być zrozumiana i akceptowana przez pracowników, trzeba - zgodnie z wytycznymi Międzynarodowej Organizacji Pracy - opracowywać ją w porozumieniu z pracownikami lub ich przedstawicielami, którzy mogą być współtwórcami jej treści lub też mogą opiniować opracowany projekt polityki. Zatwierdzona przez najwyższe kierownictwo przedsiębiorstwa polityka zostaje podpisana przez najwyższego hierarchią członka kierownictwa.

3.3. Jak zaznajomić pracowników z przyjętą polityką bezpieczeństwa i higieny pracy?

Tradycyjnymi formami przekazywania informacji o polityce bezpieczeństwa i higieny pracy jest publikowanie deklaracji polityki w formie rozwieszanych w widocznych miejscach plakatów lub rozdawanie pracownikom jej założeń w formie ulotek. Pamiętać jednak należy o tym, że zrozumienie polityki dla pracownika oznacza przede wszystkim świadomość własnej roli w projektowanym systemie i zadań związanych z jego wdrożeniem.

Niezależnie od ogólnych deklaracji konieczne jest więc wyjaśnienie, co zmieni się w pracy każdego z pracowników wraz z wprowadzeniem systemu: czy zwiększą się ich uprawnienia, na co powinni zwracać uwagę, w jakich działaniach będą uczestniczyć i jakie są oczekiwane wyniki ich działań. Dlatego istotnym elementem wielu planów wdrażania systemów zarządzania BHP są szkolenia organizowane dla pracowników, na których są wyjaśniane nie tylko treści polityki i zasady funkcjonowania systemu, lecz także określone zasady ich współdziałania w tym funkcjonowaniu. Prowadzone są również kampanie informacyjne, których celem jest rozpowszechnianie informacji o celach i wymaganiach, wynikających z wdrażania systemu zarządzania BHP. W kampaniach tych można wykorzystywać zakładowy radiowęzeł i czasopisma, a także plakaty z prostymi hasłami, sygnalizującymi rozpoczęcie działań związanych z wdrażaniem systemu zarządzania BHP. Przykład takich haseł, umieszczonych na plakacie w jednym z przedsiębiorstw, pokazano na rysunku 11. W przedsiębiorstwach wdrażających systemy zarządzania BHP są również organizowane konkursy na temat zasad funkcjonowania tych systemów.

Rys. 11. Przykład treści plakatu informującego pracowników o rozpoczęciu wdrażania systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną o pracy (Elektrociepłownia „Wybrzeże” S.A.)

Podstawowym celem prowadzonych działań informacyjnych jest zapewnienie współdziałania pracowników we wdrażaniu systemu. Współdziałanie ten jest niezbędny do zapewnienia skuteczności funkcjonowania systemu. W wytycznych MOP zostało to podkreślone szczególnie wyraźnie przez stwierdzenie, że: współdziałanie pracowników jest podstawowym elementem systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (Wytyczne ... 2001).

Działalności informacyjnej towarzyszyć więc powinno angażowanie pracowników do spraw związanych z wdrażaniem systemu.

3.4. Jak sprawdzić, czy polityka bezpieczeństwa i higieny pracy została opracowana w sposób zgodny z wymaganiami zawartymi w polskiej normie PN-N-18001 oraz wytycznymi Międzynarodowej Organizacji Pracy?

W ocenie zgodności polityki z wymaganiami zawartymi w polskiej normie PN-N-18001 oraz z wytycznymi Międzynarodowej Organizacji Pracy mogą pomóc odpowiedzi na następujące pytania:

- czy treści polityki BHP zostały udokumentowane, datowane i podpisane przez najwyższego w hierarchii członka kierownictwa?
- czy w treści polityki BHP wyrażono zobowiązanie kierownictwa do zapobiegania wypadkom przy pracy, zdarzeniom potencjalnie wypadkowym i chorobom zawodowym?
- czy treść polityki BHP zawiera zobowiązanie do stałej poprawy stanu bezpieczeństwa i higieny pracy?
- czy treść polityki BHP zawiera zobowiązanie do spełniania wymagań zawartych w przepisach prawnych i innych?
- czy treść polityki BHP zawiera zobowiązanie do ciągłego doskonalenia działań w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy?
- czy treść polityki BHP zawiera zobowiązanie do zapewnienia odpowiednich zasobów i środków do jej wdrażania?
- czy treść polityki BHP zawiera zobowiązanie do podnoszenia kwalifikacji pracowników i do ich angażowania w działania na rzecz bezpieczeństwa i higieny pracy?
- czy treść polityki BHP była konsultowana z pracownikami lub ich przedstawicielami?
- czy treść polityki BHP ogłoszono wszystkim pracownikom i jest ona łatwo dostępna w miejscu pracy?
- czy treść polityki BHP jest zrozumiała dla wszystkich pracowników, na wszystkich szczeblach organizacji?

Odpowiedź „tak” oznacza zgodność z wymaganiem lub zaleceniem, którego dotyczy pytanie. Odpowiedź „nie” wskazuje na potrzebę przeprowadzenia odpowiednich działań korygujących.